

1. Звіт про роботу Наукової бібліотеки НаУКМА у 2015 р [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/8075> - Назва з екрана.

2. Ярошенко Т. О. Бібліотека – серце університету. Синергія поступу в Суспільстві Знань // Дух і літера. Спец. вип.: Університетська автономія – 2008. – № 19. – С. 70-79.

Клоченок О. М., бібліотекар
НБ НаУКМА, (м.Київ),
Чигринець В. В., бібліотекар
НБ НаУКМА, (м.Київ),
Рябець І. В., бібліотекар
НБ НаУКМА, м.Київ

СУПЕРЕЧНІСТЬ МІЖ НАПОВНЕНІСТЮ ОДИНИЦЬ ФОНДУ НАУКОВИХ БІБЛІОТЕК ВНЗ ТА ТЕМАТИЧНОЮ СТРУКТУРОЮ ІНФОРМАЦІЙНИХ ЗАПИТІВ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВНЗ

Новий Закон України «Про вищу освіту» (2014), основним завданням якого є реформування системи вищої освіти в Україні, зумовив необхідність змін, ролі та місця наукових бібліотеки ВНЗ у забезпеченні навчального, методичного, наукового процесів університету. За нових обставин бібліотека ВНЗ постає інтеграційним центром, який має надавати якісні бібліотечно-інформаційні послуги користувачам, розробляючи механізми, стратегічні плани розвитку книгозбірень шляхом запровадження інноваційних технологій в усі бібліотечні процеси.

Праці низки вітчизняних науковців А. Апшай, І. Давидової, В. Дригайла, О. Башун, В. Волинець, В. Ільганаєвої, Т. Колесникової, О. Шульги, Т. Ярошенко присвячені питанню реформування вищої освіти та місцю й ролі наукових бібліотеки ВНЗ у цих трансформаційних змінах.

У сучасному суспільстві докорінно змінилася роль, значення, місце наукової бібліотеки. Крім традиційних функцій бібліотек додалися функції інформаційних центрів, які можуть надавати доступ до світових інформаційних ресурсів. Формування бібліотечних фондів у відповідності до інформаційних потреб суспільства є однією з основних закономірностей цього процесу. Це зумовлено тим, що найбільш повне задоволення таких потреб власне і є метою бібліотечної діяльності та саме інформаційні потреби служать критерієм оцінки оптимального обсягу, складу, структури бібліотечних фондів. Зрозуміло, що наповнення бібліотечних фондів у відповідності до інформаційних потреб сучасного суспільства вимагає від процесу комплектування створення та постійного оновлення бібліотечного фонду документами, що відповідають завданням бібліотеки та інтересам абонентів.

Трансформації в бібліотечній діяльності позначилися, в першу чергу, на наукові бібліотеках ВНЗ. Останні становлять невід'ємну частину розвиненої інфраструктури навчального закладу та мають значний вплив на ефективність усього навчально-виховного, науково-методичного та дослідницького процесів у ВНЗ.

Зміна вимог до сучасної наукової бібліотеки не може не позначатися на її процесі комплектування. І тому, головною метою діяльності сучасної бібліотеки ВНЗ є інформаційне забезпечення навчально-виховного та наукового процесів.

Інформаційне забезпечення навчально-виховного, науково-методичного та наукового процесів у ВНЗ, рівень задоволення інформаційних потреб безпосередньо залежить від складу структури інформаційного фонду як традиційних, так і електронних бібліотек. Проте останні дають змогу суттєво розширити обсяг інформаційних послуг, підвищити рівень їхньої якості лише з урахуванням сучасних вимог до процесу комплектування електронних бібліотек. Провідний вітчизняний науковець Т. Ярошенко зазначає, що серед «... завдань сучасної університетської бібліотеки є розвиток електронної колекції, створення електронної бібліотеки, заснованої і на власних ресурсах, і на доступі до якісної світової наукової інформації (ресурсів віддалених)» [2, с. 78]. Основними складовими електронної бібліотеки є електронний каталог ресурсів, фонд електронних документів та розвинута пошуково-навігаційна система [1, с.132]. Від якості змістовної наповненості інформаційного фонду й електронного каталогу залежить і якість інформаційного обслуговування.

Розширений обсяг інформаційних послуг та підвищення якості останніх, забезпечує сучасна електронна бібліотека. Цей інноваційний спосіб інформаційного забезпечення має свої переваги:

- забезпечення різноманітного способу доступу до документів;
- оперативність доставки інформації користувачу;
- навігація в межах одного документа та між різними документами;
- можливість інтерактивного режиму при отриманні інформації.

При формуванні електронного фонду насамперед необхідно звертати увагу на повноту, комплексність та надійність забезпечення користувачів електронними документами. При цьому виникає необхідність у вирішенні низки завдань, головними серед яких є:

- визначення контингенту користувачів;
- моніторинг попиту на електронні документи;
- комплектування електронними матеріалами (із вирішенням питань щодо забезпечення авторського права);
- розробка системи каталогізації електронних документів;
- зберігання та облік електронних документів.

У процесі комплектування наукова бібліотека ВНЗ повинна формувати фонд електронних документів сучасною науковою, навчальною та методичною літературою, в якій висвітлюється найбільш актуальні проблеми суспільства, науки, а також забезпечувати інформаційну підтримку науковим розробкам і

дослідженням. Основним засадами включення документів в електронний фонд є їхня наукова та інформаційна цінність, актуальність. Цим вимогам відповідають, наприклад, наукові матеріали вітчизняних та зарубіжних журналів. Необхідно враховувати принцип збереження культурної спадщини: трансформацію в електронний вигляд цінних рукописів і рідкісних книг зі згасаючими текстами, а також рідкісних і цінних газет, картографічних матеріалів задля їхнього збереження.

Комплектування електронної бібліотеки – це відбір документів, зміст і наукова цінність яких відповідає її завданням, особливостям, інформаційним функціям. Комплектування електронної бібліотеки передбачає три напрями:

- вивчення ринку ресурсів;
- вивчення попиту;
- прийняття рішення щодо включення електронного документа до фонду електронної бібліотеки [1, с. 133]. На думку сучасного українського науковця В. Іванової «загальний фонд електронної бібліотеки може складатися з двох частин, а саме віртуальної та реально існуючої» [1, с. 134].

Також, слід зазначити, що новий погляд на процес комплектування вимагає від бібліотекарів професіоналізму для такого роду бібліотечної діяльності.

Саме нові підходи до процесу комплектування дають змогу подолати суперечність між наповненістю одиниць фонду наукових бібліотек ВНЗ та тематичною структурою інформаційних запитів навчально-виховного процесу у ВНЗ.

Отже, змістовна наповненість інформаційних одиниць фонду відповідатиме тематичній структурі інформаційних потреб освітянського процесу, забезпечуючи комплексність їх задоволення, лише за умови нових підходів до процесу комплектування.

1. Іванова В. В. Інноваційні підходи до інформаційного забезпечення освітянських послуг / В. В. Іванова // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – № 4 (2). – С. 131-136.

2. Ярошенко Т. О. Бібліотека – серце університету. Синергія поступу в Суспільстві Знань. [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://www.ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/98/Yaroshenko_Biblioteka5.pdf?sequence=1&isAllowed=y . – Назва з екрана.